

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI

7. İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

SONUÇ RAPORU

"Akreditasyon Çalışmaları Kapsamında İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminin Yapılandırılması"

6-8 EYLÜL 2023

BURSA

DÜZENLEME KURULU

Çalıştay Onursal Kurul

Prof. Dr. Ferudun YILMAZ

Prof. Dr. Nurcan ÖZYAZICIOĞLU

Çalıştay Başkanları

Prof. Dr. Hicran YILDIZ

Doç. Dr. Seda PEHLİVAN

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Hicran YILDIZ

Doç. Dr. Seda PEHLİVAN

Dr. Öğr. Üyesi Öznur ERBAY DALLI

Dr. Öğr. Üyesi Derya AKÇA DOĞAN

Arş. Gör. Rıdvan BAYRAM

Dr. Yasemin KARACAN

Çalıştay Sekreteryası ve İletişim

Dr. Öğr. Üyesi Öznur ERBAY DALLI

Dr. Öğr. Üyesi Derya AKÇA DOĞAN

Arş. Gör. Rıdvan BAYRAM

Dr. Yasemin KARACAN

Yer: Bursa Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Microsoft Teams Platformu, Bursa

İletişim: ihhec@uludag.edu.tr

ÖNSÖZ

Bursa Uludağ Üniversitesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı tarafından düzenlenen ve ana teması "Akreditasyon Çalışmaları Kapsamında İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminin Yapılandırılması" olarak belirlenen "7. İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitimi Çalıştayı 6-8 Eylül 2023 tarihleri arasında çevirimiçi gerçekleştirildi. Çalıştayın amacına uygun olarak, çalıştay programında Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (HEPDAK), Hemşirelik Eğitimi Derneği (HEMED) ve akredite olan hemşirelik bölümlerinden temsilcilere yer verilmesine özen gösterildi.

Ülkemizin çeşitli bölgelerinden katılım gösteren öğretim üyelerimiz ve meslektaşlarımızın yer aldığı, **"**İç Hastalıkları Hemşireliği Dersinin Öğrenim Kazanımları" , İç Hastalıkları Hemşireliği Dersinin Ders Planı", "İç Hastalıkları Hemşireliğinin Lisans Programına Seçmeli Ders Önerileri", "İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Öğretim Yöntemleri", **"**İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Laboratuvar ve Klinik Uygulama", "İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Teorik Ders Değerlendirme" ve "İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Uygulama Değerlendirme" adı altında 7 çalışma grubu oluşturuldu. Toplam 120 üyeden oluşan çalışma grupları, çalıştay öncesi yaptıkları 22 toplantı ile ön hazırlıklarını tamamladı.

Çalıştayın birinci günü çalışma grupları grup içi çalışmaları; ikinci günü eğitim kalitesinin iyileştirilmesi için yapılması gerekenler, yenilikler, iyi uygulama örnekleri ve eğitim değerlendirme süreçleri konularını içeren oturumlar; çalışma grupları sonuç raporlarının sunumu ve tartışması gerçekleştirildi. Üç gün süren ve 12 oturumun yer aldığı programda İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitimi içeriğinin güncellenmesi ve kalitesinin artırılmasına yönelik öneriler tartışıldı.

Bir sonraki çalıştay olan 8. İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitimi Çalıştayı'nın Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı tarafından yapılmasına karar verildi.

Çalıştayın gerçekleşmesine destek veren Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ferudun Yılmaz'a; Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nurcan Özyazıcıoğlu'na; çalıştayın başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinde görev alan ve çalıştay raporunun hazırlanmasına katkıda bulan oturum başkanı, davetli konuşmacı, çalışma grubu başkanı olarak görev alan ve önemli katkılar sunan değerli öğretim üyelerine; çalıştay gruplarında yer alan çalışma grubu üyelerine ve tüm katılımcılara ve emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunarız.

Saygılarımızla,

7. İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitimi Çalıştayı Düzenleme Kurulu

VII. İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAY PROGRAMI

7. İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

"Akreditasyon Çalışmaları Kapsamında İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminin Yapılandırılması"ÇEVRİMİÇİ

06-08 EYLÜL 2023

06 EYLÜL 2023 ÇARŞAMBA

09:30-17:30 **ÇALIŞMA GRUBU TOPLANTILARI**

Çalışma Grubu 1: İç Hastalıkları Hemşireliği Dersinin Öğrenim Kazanımları - İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminin Yeterliliğini Değerlendirme

Başkanlar: Prof. Dr. Serap Ünsar, Dr. Öğr. Üyesi Banu Çevik

Çalışma Grubu 2: İç Hastalıkları Hemşireliği Dersinin Ders Planı

Başkanlar: Doç. Dr. Havva Sert, Doç. Dr. Özden Dedeli Çaydam

Çalışma Grubu 3: İç Hastalıkları Hemşireliğinin Lisans Programına Seçmeli Ders Önerileri

Başkanlar: Prof. Dr. Elif Ünsal Avdal, Dr. Öğr. Üyesi Safiye Yanmış

Çalışma Grubu 4: İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Öğretim Yöntemleri

Başkanlar: Prof. Dr. Nesrin Nural, Doç. Dr. Afitap Özdelikara

Çalışma Grubu 5: İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Laboratuvar ve Klinik Uygulama

Başkanlar: Prof. Dr. Hatice Tel Aydın, Dr. Öğr. Üyesi Füsun Afşar

Çalışma Grubu 6: İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Teorik Ders Değerlendirme

Başkanlar: Doç. Dr. Dilek Büyükkaya Besen, Doç. Dr. Zeynep Tosun

Çalışma Grubu 7: İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Uygulama Değerlendirme

Başkanlar: Prof. Dr. Hicran Bektaş, Doç. Dr. Selda Arslan

07 EYLÜL 2023 PERŞEMBE	
09:00-10:00	**AÇILIŞ KONUŞMALARI**
10:00-11:00	**İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminden Beklentiler** **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Aynur Türeyen, Prof. Dr. Nimet Ovayolu Türkiye'de Hemşirelik Eğitiminin Güncel Durumu - Doç. Dr. Havva Arslan Yürümezoğlu -HEMED Başkanı HEPDAK Bakış Açısı - Prof. Dr. Medine Çalışkan Yılmaz
11:00-11:15	**ARA**
11:15-12:30	**Akreditasyon Sürecinin İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitimine Yansımaları** **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Ayfer Karadakovan, Prof. Dr. Serap Parlar Kılıç Ege Üniversitesi - Prof. Dr. Öznur Usta Yeşilbalkan Erciyes Üniversitesi – Doç. Dr. Özlem Ceyhan Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Deneyimi - Prof. Dr. Mehtap Kavurmacı
12:30-13:30	**ÖĞLE ARASI**
13:30-15:15	**İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Aktif Öğrenme Yöntemleri - İyi Uygulama Örnekleri** **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Mukadder Mollaoğlu, Prof. Dr. Ülkü Polat Standart Hasta - Hacettepe Üniversitesi - Prof. Dr. Sevgisun Kapucu Eğitim Modülü - İstanbul Üniversitesi/Cerrahpaşa - Prof. Dr. Gülbeyaz CanSimülasyon - Acıbadem Üniversitesi - Prof. Dr. Vesile Ünver
15:15-15:30	**ARA**
15:30-17:00	**İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Süreç Değerlendirme** **Oturum Başkanları: Prof. Dr. Yasemin Tokem Prof. Dr. Semiha Akın** Ölçme ve Değerlendirme - Prof. Dr. Zeynep Özer Sürekli İyileştirme - Prof. Dr. Emine Türkmen

08 EYLÜL 2023 CUMA	
09:00-10:15	**Çalışma Grubu Toplantıları – Rapor Sunumu Öncesi Hazırlık**
10:15-10:30	**ARA**
10:30-11:15	**Çalışma Grubu 1:** İç Hastalıkları Hemşireliği Dersinin Öğrenim Kazanımları İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminin Yeterliliğini Değerlendirme **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Serap Ünsar, Dr. Öğr. Üyesi Banu Çevik
11:15-12:00	**Çalışma Grubu 2:** İç Hastalıkları Hemşireliği Dersinin Ders Planı **Oturum Başkanları:** Doç. Dr. Havva Sert, Doç. Dr. Özden Dedeli Çaydam
12:00-12:45	**Çalışma Grubu 3:** İç Hastalıkları Hemşireliğinin Lisans Programına Seçmeli Ders Önerileri **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Elif Ünsal Avdal, Dr. Öğr. Üyesi Safiye Yanmış
12:45-13:30	**ÖĞLE ARASI**
13:30-14:15	**Çalışma Grubu 4:** İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Öğretim Yöntemleri **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Nesrin Nural, Doç. Dr. Afitap Özdelikara
14:15-15:00	**Çalışma Grubu 5:** İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Laboratuvar ve Klinik Uygulama **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Hatice Tel Aydın, Dr. Öğr. Üyesi Füsun Afşar
15:00-15:45	**Çalışma Grubu 6:** İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Teorik Ders Değerlendirme **Oturum Başkanları:** Doç. Dr. Dilek Büyükkaya Besen, Doç. Dr. Zeynep Tosun
15:45-16:00	**ARA**
16:00-16:45	**Çalışma Grubu 7:** İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitiminde Uygulama Değerlendirme **Oturum Başkanları:** Prof. Dr. Hicran Bektaş, Doç. Dr. Selda Arslan
16:45-17:30	**Genel Değerlendirme - 2025 -** 8. İç Hastalıkları Hemşireliği Eğitimi Çalıştayını Yapacak Kurumun Belirlenmesi -Kapanış

KONUŞMA ÖZETLERİ

İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ KLİNİK BECERİ EĞİTİMİNİ GÜÇLENDİRMEDE EĞİTİM MODÜLÜ KULLANIMI

Prof.Dr. Gülbeyaz Can[1], Prof.Dr. Zeliha Tülek[1], Dr.Öğr. Üyesi Arzu Erkoç[1], Araş.Gör. Kimya Kılıçaslan[1], Araş.Gör. Hilalnur Küçükakgün[1]

[1]İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, İstanbul.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje numarası: TSA-2022-36272

GİRİŞ

Hemşirelik eğitimi teorik ve klinik uygulamaya dayalı bir sağlık disiplinidir. Bu nedenle hemşirelik eğitiminde teorik bilginin yanı sıra klinik beceri kazandırılması ve kazanılan becerilerin geliştirilmesi hedeflenir. Bu kapsamda verilen eğitimin öğrencide bilişsel, duyusal ve psikomotor becerilerin gelişimini desteklemesi oldukça önemlidir (Acaroğlu ve Kaya, 2018).

İç hastalıkları hemşiresi holistik bakış açısı ile sağlıklı/hasta bireye bakım vermektedir. Bu bakımı sağlarken uygulamalarında teorik bilginin yanı sıra birtakım becerileri de kullanmaktadır. İç hastalıkları hemşireliği dersi teorik bilgi, laboratuvar ve klinik uygulama becerilerini kapsayan bir eğitimden oluşmaktadır. Eğitimin etkin bir şekilde sürdürülebilmesinde teorik bilgi, laboratuvar ve klinik uygulama becerileri bütünleşmiş bir şekilde ve bir süreç doğrultusunda öğrenciye sunulmaktadır. İç hastalıkları hemşireliği laboratuvar derslerinde, öğrencilerin psikomotor beceriye yönelik bilgi ve beceri kazanmasını sağlamak hedeflenmektedir. Öğrencilerin uygulama sürecine aktif katılımı sağlanarak, teorik programda öğrendiklerini laboratuvarda simülatör/maketler üzerinde uygulayarak becerilerini pekiştirmeleri ve öğrenmeyi kalıcı hale getirmeleri amaçlanmaktadır. Klinik uygulama eğitiminde ise öğrencinin klinik ortamda teorik bilgi ile uygulamayı bütünleştirmesine ve deneyimleyerek öğrenmesine olanak sağlamaktadır. Klinik uygulamaya başlamadan önce laboratuvar ortamında öğrencilerin ilgili becerileri öğretim elemanları rehberliğinde simülatör/maketler yardımıyla uygulaması klinik uygulamaya hazır olma açısından oldukça önemlidir (Can ve Erol, 2012; Can, 2021).

Bu araştırmanın amacı; İç Hastalıkları Hemşireliği dersi alan öğrencilerin laboratuvar ve klinik uygulama becerilerinin öğrenciler ve öğretim elemanlarının gözünden değerlendirilmesidir. Çalışma sonucunda elde ettiğimiz veriler doğrultusunda hedefimiz eğitimin kalitesini en üst düzeyde tutmak ve gelecekte klinik alanda çalışacak, hasta bakım

gereksinimlerini doğru tanılayan ve hızlı bir şekilde bakımı planlayan donanımlı hemşireler yetiştirmektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Fakültemiz İç Hastalıkları Hemşireliği Dersi kapsamında her eğitim öğretim döneminin Güz ve Bahar yarıyılında 52 saat Laboratuvar ve 104 saat Klinik Uygulama eğitimi İç Hastalıkları Hemşireliği Klinik Uygulama Rehberi (Can, 2021) kullanılarak tanımlanmış bir program doğrultusunda verilmektedir. Tek gruplu ön-test-son-test araştırma deseni kullanılarak, 2021–2022 Bahar ve 2022-2023 Güz/Bahar Eğitim-öğretim yılı içinde gerçekleştirilen bu çalışmada öğrenciye İç Hastalıkları Hemşireliğinde önemli becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir. Çalışmanın evrenini, İÜ-C Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi'nde İç Hastalıkları Hemşireliği dersini alan 465 öğrenci oluşturdu. Çalışmanın amacı ders kapsamında yürütülen laboratuvar ve klinik uygulama eğitiminin etkinliğinin değerlendirilmesi olduğu için evrenden örneklem seçimine gidilmeyip, çalışmaya İç Hastalıkları Hemşireliği dersi alan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan, ön-test ve son-test değerlendirme formunu eksiksiz tamamlayan tüm öğrenciler çalışmaya dahil edildi. Verilerin toplandığı zaman aralığında devamsızlık yapan ve araştırmaya katılmayı kabul etmeyen öğrenciler araştırmaya dahil edilmedi.

Verilerin Toplanması

Çalışmaya ilişkin veriler 4 aşamada elde edildi.

I. Aşama

Dersin ilk haftasında, İç Hastalıkları Hemşireliği Laboratuvar ve Klinik Uygulama Beceri Yeterliliği–Öğrenci Ön-Değerlendirme Formu kullanılarak İç Hastalıkları Hemşireliği Dersine yeni başlayan öğrencilerin klinik beceri yeterliliğinin ne düzeyde olduğu belirlendi.

II. Aşama

Bu aşamada, sisteme özgü laboratuvar becerileri, eğitimi laboratuvarda ya da derslikte teorik programa paralele olarak, öğrenciler 20-24 kişilik 6 alt gruba (Grup A, Grup B, Grup C, Grup D, Grup E ve Grup F) ayrılarak öğretim elemanı tarafından sunuldu. Laboratuvarda, maket üzerinde uygulama yapılması gereken beceriler, 4 hafta boyunca, Lab 1, Lab 2, Lab 3 ve Lab 4 olarak öğretildi. Lab (1-4) eğitimlerinin her birinde, her öğrenciye 10 dk zaman ayırarak (4 lab x 10=40 dk) iç hastalıkları hemşireliğine özgü öğrenci-öğretim elemanı bire bir çalışarak öğrencinin öğrenmesi sağlandı. Beceri uygulaması sırasında İç Hastalıkları Hemşireliği

Laboratuvar Eğitimi – Öğretim Elemanı Değerlendirme Formunu kullanarak, öğretim elemanı tarafından öğrencinin ilgili beceriyi öğrenme ve uygulama yeterliliğini değerlendirildi. Bu süreçte öğrencinin yaptığı hatalar düzeltilerek, her bir öğrencinin her bir klinik beceriyi tam olarak öğrenmesi sağlandı. Maket kullanımını gerektirmeyen beceriler, sisteme özgü ilaçlar ve laboratuvar bulguları ile ilgili temel beceriler ise İç Hastalıkları Hemşireliği Klinik Uygulama Rehberi (Can, 2021) takip edilerek, interaktif grup eğitimi yaklaşımı kullanılarak derslikte gerçekleştirildi. Her bir laboratuvar eğitimi tamamlandıktan 2 hafta sonra öğrenciler Google Form üzerinden oluşturulan İç Hastalıkları Hemşireliği Laboratuvar 1-2 Eğitimi–Öğrenci Değerlendirme Formunu ve İç Hastalıkları Hemşireliği Laboratuvar 3-4 Eğitimi–Öğrenci Değerlendirme Formunu kullanarak öz-değerlendirmesini yaparak her bir laboratuvar eğitimini öğrenme düzeyini değerlendirdi.

III. Aşama

Üçüncü haftadan itibaren hastanede klinik uygulamaya başlayan öğrencilerin laboratuvarda öğrendiği becerileri, İç Hastalıkları Hemşireliği Klinik Uygulama Rehberinde (Can, 2021) yer alan haftalık hedefleri takip ederek klinikte uygulaması istenildi. Uygulamalı eğitim sırasında, her bir grubun sorumlu öğretim elemanı, İç Hastalıkları Hemşireliği Uygulamalı Eğitim–Öğretim Elemanı Değerlendirme Formunu kullanarak öğrencilerini haftalık hedeflere ne düzeyde ulaştığını bire bir değerlendirildi ve öğrencinin klinik beceri yeterliliğini saptadı. Uygulamalı eğitimin son haftasında öğrencilerin, laboratuvar eğitiminde öğrendiği tüm becerileri uygulamalı eğitimde yapma yeterliliğini değerlendirmesi istendi. Öğrenciler, Google Form üzerinden oluşturulan İç Hastalıkları Hemşireliği Uygulamalı Eğitim–Öğrenci Değerlendirme Formunu kullanarak öğrenme düzeyini değerlendirdi.

IV. Aşama

İç Hastalıkları Hemşireliği Dersi kapsamında son 2 hafta öğrenciler 5-6 kişilik gruplara ayrılarak teorik, laboratuvar ve uygulamalı eğitimi bütünleştiren ve öğrencin eğitim sırasında elde ettiği bilgileri yansıtmasını gerektiren senaryo tartışmasına katılması sağlandı. Her bir öğrenci 4 hastalık senaryo tartışmasına (1'inde tartışmacı, 3'ünde dinleyici) katıldı. Senaryo değerlendirilmesi ilgili öğretim elemanı tarafından yazılı ve sözlü olarak Öğretim Elemanı Senaryo Değerlendirme Formu aracılığıyla öğrenciler değerlendirildi.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmaya yaş ortalaması 20,23±1,32, çoğu kadın [%76,7'si (n=348)] olan toplam 465 öğrenci katıldı. Öğrencilerin %48,7'i yurtta ve %39,9'u ailesi ile yaşadığını bildirdi. İç hastalıkları Hemşireliği eğitimine başlamadan öğrencilerin "*anamnez alma ve fizik muayene*" ile ilgili becerilerini incelendiğinde, öğrencilerin %72,6'sı daha önce anamnez almadığını ve fiziksel muayene yapmadığını, %4,3'ü ise beceri düzeyinin kötü ve sadece %13,7'si iyi olduğunu bildirdi. Laboratuvar eğitimi sonrası öğrencilerin %57,9'u ve uygulamalı eğitim öğrencilerin %92,4'ü "*anamnez alma ve fizik muayene"* becerisinin iyi ve çok iyi düzeyde olduğunu bildirdi. Ayrıca, öğrencilerin ilaçlar ve laboratuvar bulguları ile ilgili bilgi düzeyinde istatiksel açıdan önemli düzeyde artış olduğu saptandı ($p<0,05$). Genel olarak İç Hastalıkları Hemşireliği teorik, laboratuvar ve klinik uygulama eğitimlerinin birbiri ile koordine edilerek yürütülmesinin, öğrencilerin özellikle laboratuvar eğitiminde öğrenilen becerileri klinik alanda da uygulamasının becerinin daha fazla öğrenilmesini desteklediği saptandı.

İç Hastalıkları Hemşireliği eğitimi, her sisteme özgü teorik bilgi, laboratuvar ve klinik uygulama eğitimi ile bütünleştirilerek haftalık eğitim hedefleri belirlenerek sunulmalıdır. Özellikle, klinik uygulama rehberi kullanılarak, öğrencilerin haftalık laboratuvarda öğrenmesi ve klinik alanda uygulaması gereken beceriler, teorik program doğrultusunda haftalık olarak eğitim hedefleri belirlenerek tanımlanmalıdır. Öğrencilerin haftalık olarak öğrenmesi ve uygulaması beklenen becerin ne olduğu tanımlanmalıdır. Hedefli eğitim, öğrencinin eğitime uyumunu sağlamakta ve bilgi düzeyini arttırmaktadır. Bu da öğrencinin hasta ile güvenli etkileşim kurmasını, tüm eğitim sürecinde elde ettiği bilgileri laboratuvar ortamında pekiştirerek klinik uygulamada hasta bakımına yansıtmasını sağlamaktadır. Özellikle, eğitim sonrası dersin işleyişinin ve modül doğrultusunda sunulan eğitimin yeterliliğinin geri bildirim alınarak değerlendirilmesi ve iyileştirmelerin yapılması önemlidir.

Kaynaklar

Acaroğlu R, Kaya H. (Çeviri Editörleri). NANDA International. Hemşirelik Tanıları: Tanımlar&Sını andırma 2015-2017. İçinde: Hemşirelik Tanısı. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri; 2018. s.17-91.

Can, G. (2021). İç Hastalıkları Hemşireliği Klinik Uygulama Rehberi. Nobel Tıp Kitap Evleri

Can, G., & Erol, O. (2012). Nursing students' perceptions about nursing care plans: A Turkish perspective. International Journal of Nursing Practice, 18(1), 12-19.

Gordon M. Manual of Nursing Diagnosis. 12th Edition. Canada: Jones and Bartlett; 2010.p.1-57.

NANDA International. Nursing Diagnoses: Definitions and Classification 2018-2020. Erişim adresi:https://www.nanda.org/nanda-i-publications/nanda-international-nursing-diagnoses-definitions-and-classification-2018-2020/# Erişim tarihi: 02.01.2020